

CO POWINIEN UMIEĆ 5-LATEK

(profil rozwojowy dziecka 5-letniego)

na podstawie książki *Diagnoza i wspomaganie rozwoju psychoruchowego dziecka w wieku przedszkolnym* K. Skarbek, I. Wrońskiej

UMIĘTNOŚCI W ZAKRESIE MOTORYKI DUŻEJ

- nabywa nowe złożone umiejętności ruchowe, gdy ma możliwość ich ćwiczenia (np. taniec, pływanie, jazda na rowerze, nartach)
- potrafi biec do góry po schodach bez trzymania się poręczy
- potrafi skakać na jednej nodze prosto przed siebie na dystansie 5 metrów
- umie trafić piłką w tarczę kwadratową (o wymiarach 25 cm x 25 cm) z odległości 1 metra, zawieszoną na wysokości klatki piersiowej dziecka
- umie trafić małą piłką do kosza z odległości 2-2,5 metra

UMIĘTNOŚCI W ZAKRESIE MOTORYKI MAŁEJ

- ma w pełni opanowane czynności samoobsługowe (łącznie z zapinaniem i odpinaniem guzików)
- potrafi tworzyć rysunki tematyczne (rysując i pisząc dziecko wykonuje ruchy dłońią, uruchamia nadgarstek)
- ruchy dłoni są precyzyjne (drze papier na kawałki i przykleja w określonym miejscu)
- ma prawidłowo ukształtowany chwyt pisarski
- potrafi wycinać nożyczkami różne kształty (np. koło, kwadrat)
- potrafi kolorować w konturze bez wychodzenia za linie
- lepi z plasteliny proste kształty tematyczne (np. bałwana)

UMIĘTNOŚCI W ZAKRESIE PERCEPCJI WZROKOWEJ

- potrafi odtworzyć skomplikowany wzór w przestrzeni i na płaszczyźnie wg. modelu
- potrafi wskazać brakujący element na obrazku
- potrafi uzupełnić brakujący element w szeregu, np. xx++xx++x...++
- potrafi wskazać różnice na dwóch podobnych obrazkach
- potrafi narysować trójkąt i inne formy złożone z figur geometrycznych (np. krzyż i koło wpisane w kwadrat) wg. wzoru

- zapamiętuje wzrokowo układ 4-5 elementów i potrafi określić, którego brakuje
- potrafi złożyć prostokąt z dwóch trójkątów, mając na wzór prostokąt
- potrafi z pamięci nawlec na sznur 7 koralików o dwóch różnych kolorach lub kształtach wg. wcześniej pokazanego wzoru
- potrafi różnicować i nazwać kilkanaście kolorów

UMIĘTNOŚCI W ZAKRESIE ORIENTACJI W SCHEMACIE CIAŁA

I KIERUNKACH W PRZESTRZENI

- poznaje określenia dotyczące stronności swojego ciała, ale jeszcze się myli: z pomocą pokazuje prawą/ lewą rękę, nogę, ucho, oko, itp.
- rozumie określenia dotyczące położenia przedmiotów w przestrzeni w odniesieniu do własnej osoby, np. na prawo, na lewo, naprzeciw, za, pod, obok, pomiędzy
- zaczyna się orientować w schemacie ciała osoby stojącej naprzeciwko i uczy się wyprowadzać kierunki w odniesieniu do niej w analogiczny sposób, jak robi to wobec siebie

UMIĘTNOŚCI W ZAKRESIE PERCEPCJI SŁUCHOWEJ

- rozpoznaje różnorodne odgłosy i dźwięki dochodzące z najbliższego otoczenia i potrafi określić ich źródło
- określa natężenie dźwięków i tonację: głośne, ciche, wysokie, niskie
- rozpoznaje dźwięki znanych instrumentów, np. bębenek, tamburyno, trójkąt
- odtwarza krótki 4-5 elementowy układ dźwięków, np. 2 stuknięcia, przerwa, 2 stuknięcia, przerwa, 1 stuknięcie
- przedstawia zasłyszany rytm za pomocą symboli, np. ustawia klocki w takiej odległości od siebie, aby zilustrować układ rytmiczny
- dobiera rym do podanego wyrazu
- powtarza ze słuchu ciąg 4-5 liczb oraz kilkuwyrazowe zdanie
- dzieli wyrazy na sylaby i składa wyrazy z podanych sylab
- wysłuchuje głoski na początku i na końcu wyrazu
- dobiera obrazki, których nazwy zaczynają się lub kończą tą samą głoską
- z pomocą próbuje wymienić głoski w prostych 3-4 głoskowych wyrazach, np. d-o-m

UMIĘTNOŚCI W ZAKRESIE MOWY

- zwykle wymawia już wszystkie głoski
- jeżeli nie wymawia jeszcze głoski r wymaga pracy nad jej wywołaniem
- buduje krótkie wypowiedzi powiązane treściowo - opowiada , co zdarzyło się wcześniej, co będzie potem
- bawi się językiem: zauważa wieloznaczność wyrazów, rozumie znaczenie niektórych związków frazeologicznych
- dostrzega podobieństwo brzmieniowe wyrazów lub ich części, tworzy rymy
- zadaje dużo pytań, np. gdzie?, kiedy?
- opowiada obrazki o bardziej złożonej treści: wymienia czynności osób, proste relacje przestrzenne (np. pod krzesłem schował się kotek), potrafi powiedzieć, co się wydarzyło, próbuje nadać tytuł obrazkom

UMIĘTNOŚCI MATEMATYCZNE

Klasyfikowanie

- klasyfikując obiekty, łączy je w łańcuszki, tzn. np. według tego gdzie się znajdują, do kogo należą, jaką pełnią funkcję
- tworząc krótkie 3-elementowe szeregi obrazków, dba by były sensownie powiązane (np. pan, wędka, ryba - pan ma wędkę, na wędkę łowi ryby)
- tworzy kolekcje przedmiotów z kartą centralną, np. lalka - sukienka, buciki, kapelusik, lalka będzie je nosiła
- czasami tworzy kolekcje bez karty centralnej, np. grupuje przedmioty potrzebne do ubrania, w kuchni, do jedzenia
- po odpowiednim wyjaśnieniu, w praktycznym kontekście sytuacyjnym tworzy zbiory przedmiotów z uwzględnieniem jednej lub dwóch cech (np. kształtu, przeznaczenia, wielkości)

Liczenie

- rozróżnia liczenie błędne od prawidłowego, potrafi wymienić wiele kolejnych liczebników
- stosuje regułę "jeden do jednego" (jeden wskazywany przedmiot - jeden liczebnik)

- zaczyna dostrzegać podwójne znaczenie ostatniego wypowiedzianego liczebnika (oznacza ilość przeliczanych przedmiotów), potrzebuje jednak wielu ćwiczeń by zrozumieć te zasadę
- zaczyna rozumieć, że wyliczane liczebniki porządkują liczone obiekty i dlatego należy je wymieniać po kolei (stosuje regułę stałości porządku)
- aby powiedzieć ile jest, zwykle musi jeszcze doświadczyć rytmu liczenia (nie wystarczy, że obserwował liczenie innej osoby)

Dodawanie i odejmowanie

- ustala wynik dodawania lub odejmowania, licząc obiekty, którymi manipulowano
- wie, że ostatni wymieniony liczebnik określa wynik zmian typu dodać lub odjąć

UMIĘTNOŚCI W SFERZE EMOCJONALNO-SPOŁECZNEJ

- **W zakresie samoobsługi:** myje twarz i zęby bez pomocy, ubiera się samodzielnie, zapina guziki, wiąże supełki
- bierze udział w grach opartych na współzawodnictwie
- wzrasta znaczenie autorytetu osób innych niż rodzice
- używa adekwatnie zwrotów grzecznościowych typu *proszę, dziękuję, przepraszam*
- ma ulubionego kolegę/koleżankę
- pojawia się pełna zdolność do zabaw tematycznych, zabawa jest rozbudowana i zorganizowana w ciąg zdarzeń.
- potrafi wykonać złożone polecenia (trzyetapowe), np. *połóż najpierw ołówek na krześle, potem otwórz drzwi, a potem przenieś mi książkę, która leży na stole*
- potrafi słuchać, gdy mówi ktoś inny